

Bulgarije

kansen voor natuurfotografen

Mijn Bulgaars avontuur ging van start in juni 2015. Tijdens een van mijn reizen door het land liep ik in het reservaat Rusenski Lom toevallig een Belgisch koppel tegen het lijf. Ze woonden toen al enkele jaren in een dorpje niet ver van het natuurgebied. Hun bedrijfe had als voornaamste activiteit het renoveren van huizen. Geen haar op mijn hoofd die aan vastgoed dacht, ik was er om de natuur te ontdekken en te fotograferen. Het Bulgaarse platteland was behoorlijk onder mijn huid gekropen, met zijn grauwe klauwieren, wiewalwalen, ortolanen, scharrelaars, bijeneters en zwarte ooievaars. Slangenarenden waren gemeengoed, om nog maar te zwijgen van het gehuil van de jakhalzen en de vuurvliegjes in de schemering.

Ludo Goossens - www.vakantiehuisbulgarije.be

Het landschap van Rusenski Lom.

Uiteindelijk kocht ik er een huis en later een tweede. Het waren de unieke ligging – op een zuidelijk georiënteerde helling aan de rand van het dorp – en de rijke natuur in de onmiddellijke omgeving die me overtuigden. De lage prijs gaf de uiteindelijke doorslag. Het huis was al acht jaar onbewoond en de tuin was dichtgegroeid met hemelbomen, maar met een beetje fantasie kon je de vallei zien opdoemen. Al moest je maken dat je niet per ongeluk in de voormalige opvangvijver voor karpers terechtkwam. Onlangs is er een tweede gastenverblijf gerealiseerd.

Huis en tuin

De twee vakantiehuisjes zijn mooi gelegen aan de voet van een helling met veel natuur in de onmiddellijke omgeving. Bovenaan de helling bevinden zich enkele rotsen waar de oehoe steeds aanwezig is. Op de open plaatsen, waar allerlei kalkminnende planten groeien, is het een eldorado voor vele insecten. Ook broeden hier enkele koppels ortolaan. Het struweel biedt

schuilplaatsen voor vossen en jakhalzen. Ook allerlei zangvogels als braamsluipe, nachtegale, grauwe klauwieren, sperwergrasmussen, zomertortels en appelvinken vinden hier hun gading. Reptielen als landschildpadden, hagedissen en enkele soorten slangen zijn hier natuurlijk ook te vinden.

Wat betreft de tuin was het aanvankelijk een heel karwei om die opnieuw een open karakter te geven. De tuin was overwoekerd door vele struiken en invasieve exoten als de hemelboom. De fruitbomen liet ik ongemoeid, al bleken de meeste dood te zijn. Aangezien de twee vakantiehuisjes op een zuidelijk georiënteerde kalkhelling gelegen zijn, is het mijn bedoeling om de oorspronkelijke kalkminnende flora opnieuw kansen te geven. Op die manier worden er meer insecten aangetrokken en insecten zullen op hun beurt vogels en reptielen aantrekken. Zo heb ik al regelmatig een jagende grauwe klauwier kunnen waarnemen en fotograferen in mijn tuin.

In de tuin van het andere gastenverblijf staat een prachtige moerbeï. Wanneer de vruchten in juni rijp zijn, zijn die een lekkernij voor vele vogels en in het bijzonder voor de wiewaal. Wiewalwalen voeden hun jongen met de bessen. In de tuin heb ik enkele nestkasten opgehangen, waaronder nestkasten voor de bosslaapmuis. De tuin is zeer interessant voor deze slaapmuis, omdat er ook nog enkele andere fruitbomen groeien.

In de winter heb ik drie voederplaatsen in de verschillende tuinen. Vanaf 1 november begin ik met de wintervoeding met maïs, tarwe, gerst en zonnebloempitten. Tijdens de winterreis van februari 2020 lag er een sneeuwlaag van 40 centimeter. De voederplaatsen werden bezocht door tientallen, soms wel honderd vogels. Het waren vooral kepen, geelgorzen, appelvinken, pimpel-, kool en rouwmezen. Natuurlijk kwam ook een sperwer dagelijks langs. Door de grote aantallen was dit een unieke situatie om foto's te maken.

Bouw van de fotohut.

Fotohut

Aangezien het gebied rijk is aan vogels en er in de onmiddellijke omgeving nergens water te vinden is, ging ik op zoek naar een terrein waar ik een fotohut met poel kon bouwen. Niet ver van het vakantiehuis vond ik een geschikte plaats. Eerst moest ik het terrein opnieuw open maken door het verwijderen van de invasieve exoten. De waterpartij is 12 meter lang en 4 meter breed. De eerste 4 meter is ongeveer 90 centimeter diep, daarna is er een ondiepe zone waar de zangvogels kunnen badderen en drinken. De laatste meters zijn ongeveer 20 centimeter diep. Ik koos voor 12 meter lengte zodat de achtergrond van een foto steeds rustig zou zijn bij gebruik van een teleobjectief. Het eerste deel is 90 centimeter diep, zodat deze kleine poel ook interessant is voor amfibieën en bepaalde reptielen. Bij het vakantiehuis had ik reeds boomkikkers waargenomen en ook bestond er een grote kans om succesvol ringslangen aan te trekken. In april 2018 werd met een kleine graafmachine alles uitgegraven. Eind april kon ik de put laten vollopen met water. Vanuit de tuin van het vakantiehuis ligt een ondergrondse buis, waardoor ik het water in de poel op peil kan houden. De week nadat de vijver volgelopen was, hoorde ik in de schemering tot mijn verbazing reeds de eerste boomkikkers roepen. De eerste periode was het steeds spannend om in de hut te vertoeven, niet wetend welke soorten er allemaal zouden opdagen. Het werd vlug duidelijk dat deze plaats een schot in de roos was: zomertortels, grauwe klauwieren, ortolaan, grauwe gors, nachtegaal, sperwergasmus, braamsluiper en balkankwikstaart vonden vlug hun weg naar het water. Eind juni kwam er zelfs een jonge wielewaal badderen. Zelf vergeet ik nooit het moment dat ik oog in oog zat met vier jonge jakhalzen in september 2019. Na een lange droge en warme zomer kwamen ze tijdens de schemering regelmatig drinken. De vijver is ook in trek bij verschillende ringslangen. In de omgeving van de vijver maakte ik een broeihoop in de hoop dat ze er hun eieren zullen leggen. Bij de fotohut plaatste ik enkele led-lampen om ook in de schemering nog dieren en vogels te kunnen waarnemen en fotograferen.

Rots

In de omgeving van het vakantiehuis bevinden zich enkele rotsen waar de oehoe regelmatig te zien is. Die rotsen zijn moeilijk te bereiken,

maar ze gaven me wel een idee. Dergelijke uitstekende rotsen worden regelmatig als rustplaats gebruikt door roofvogels. In de omgeving van natuurgebied Rusenski Lom vond ik een dergelijke, mooie rots waar ik nog een slangenarend zag. Met een stevige 4x4 valt de plaats te bereiken. Vanuit de fotohut is er door het spiegelglas een mooi zicht op de rotsen. Vorig jaar kon ik mijn geluk niet op: bijna dagelijks kwam een jakhals op bezoek. Verder zijn er op de rots nog buizerds, vossen en een hop gefotografeerd.

Zoogdieren

Naast vogels is Bulgarije rijk aan zoogdieren. In een rustige vallei plaatste ik een fotohut, met toestemming van de plaatselijke jachttopzichter. De plaats toetste ik al op voorhand met slachtafval en een wildcamera. De eerste nacht kwamen reeds een das en een jakhals langs. Via sporenonderzoek wist ik dat hier ook edelherten, reeën en everzwijnen aanwezig waren. Dit was voor mij het initiële sein om deze hut te plaatsen. Ook hier is er door het spiegelglas een prachtig zicht op de vallei. Andermaal werk ik hier steeds met slachtafval, waar vooral vossen en jakhalzen op afkomen. Eind maart 2019 was de hut klaar. Na het eerste seizoen was het duidelijk dat ze nog verder geïsoleerd moest worden om de grootste hitte buiten te houden. Bulgarije heeft warme zomers en bij een temperatuur van meer dan 30 graden was het niet zo comfortabel om erin te zitten. In juli 2019 heb ik 10 centimeter isolatie aangebracht, wat direct een wereld van verschil opleverde. Tot nog toe konden er vanuit de zoogdierenhut jakhalzen, vossen, reeën en edelherten worden gefotografeerd. Op enkele meters van de hut wil ik nog een ondiep poeltje plaatsen om hier ook vogels aan te trekken.

Visvijvers

In de omgeving van het dorp en het natuurgebied Rusenski Lom ligt een aantal visvijvers. Jakhalzen komen graag naar de vijvers om er te jagen op de karpers. Ook zijn er steeds ring- en dobbelsteenslangen te vinden en in de oevervegetatie zijn woudaapjes en grote karekieten waar te nemen. Met een drijvende hut zijn de woudaapjes goed te verschalken tussen het riet of de lisdodden. De meeste vijvers hebben een harde bodem en hebben de juiste diepte, zodat het aangenaam vertoeven is in het water. Het niveau van het water in de vijvers kan wel eens wisselen en geeft soms leuke kansen.

Buizerd.

Raaf op dode vos.

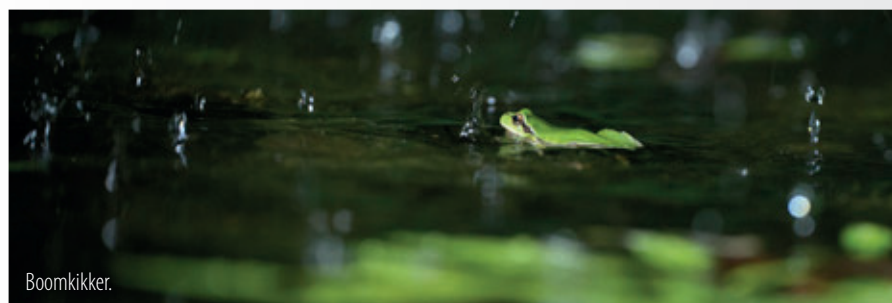
Vos op rots.

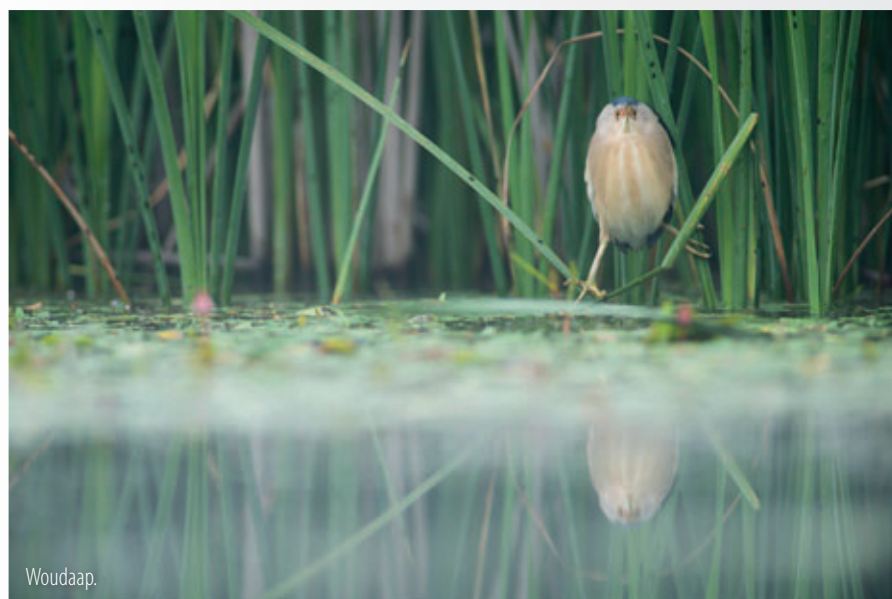
Drijvende schuilhut.

Drijvende schuilhut.

Boomkikker.

Woudaap.

Onlangs stond het water in een van de vijvers zeer laag. In de ondiepe zone kwamen dagelijks een uur voor zonsopgang grote en kleine zilverreigers, blauwe reigers en zwarte ooivaars vissen. Ook kon ik soms een waterral in de oevervegetatie waarnemen.

Schuur

In de tuin heb ik al vele malen wielewalen en spechten kunnen waarnemen op de takken van enkele afgestorven acacia's. Dit gaf me het idee om in de topgevel van de schuur twee openingen met vensters te maken. Aangezien het vakantiehuis en de schuur op een helling staan, kijk je vanuit het venster op de boomkruinen. Op een tiental meter voor de schuur plaatste ik een grote tak. Ik maak me er sterk voor dat hier tijdens het broedseizoen regelmatig wielewalen te zien zullen zijn, ook wel eens een of andere specht. In feite is deze schuur een soort comfortabele boomhut van waaruit leuke soorten te fotograferen zijn. Ik heb nog geen resultaten, omdat ik dit pas de voorbije winter installeerde en alle lente-activiteit geannuleerd werd door COVID-19.

Landschap

Het glooiend landschap wordt doorsneden door drie rivieren: de Beli Lom, Cherni Lom en Malki Lom. Hierdoor zijn soms diepe kloven of canyons ontstaan. Na regen of een koude nacht hangt er meestal mist in de vallei en dit geeft mooie kansen om de landschappen te fotograferen. Inmiddels heb ik enkele prachtige panoramapunten gevonden hiervoor. Het is dan telkens weer genieten van de stilte en van de indrukwekkende landschappen.

Uitdaging

In een land als Bulgarije vormt de taal natuurlijk een barrière om bepaalde projecten tot een goed einde te brengen. Inmiddels heb ik zelf cursussen Bulgaars gevolgd en ook kan ik steeds een beroep doen op Belgische mensen uit het dorp die vloeiend Bulgaars spreken. Op die manier is het mogelijk om samen te werken met de plaatselijke bevolking. Een dergelijk buitenlandproject is groots en uitdagend, maar geeft zeer veel voldoening. De spectaculaire natuur en het kunnen delen van alle ervaringen maken dat ik geen seconde spijt heb van dit avontuur!

Jakhals.

Ringslang.

Kepen (en ringmus, vink en appelvink) op winterse voederplaats.

Jakhals.

Appelvink.

Geelgorzen.